

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΑ, 22 ΜΑΪΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β005

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

ΟΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΔΟΜΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ	ΚΕΛΙ ΠΙΝΑΚΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ
A.I ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	1	15
A.II ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	2	20
B.1 (α, β) ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ	3	4
B.2. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ	4	3
B.3. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	5	8
B.4. ΡΗΜΑΤΑ	6	12
B.5. ΑΝΤΙΘΕΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	7	6
B.6. ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΕΝΩΝ	8	6
B.7. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ/ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΣΦΑΛΜΑ	9	2
B.8. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ $\leftrightarrow$ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	10	4
B.9. ΤΟΝΙΣΜΟΣ	11	2
B.10. ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ	12	2
B.11. ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ	13	8
B.12. ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ	14	8
		ΣΥΝΟΛΟ: 100

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
(ΜΟΝΑΔΕΣ 35)
Να μεταφράσετε τα πιο κάτω αποσπάσματα στα Ελληνικά.
Σημειώσεις:

- ❖ Κάθε λέξη βαθμολογείται με 0,5 μονάδα.
- ❖ Κάθε σκιασμένη συνεκφορά λέξεων αξιολογείται ως μία λέξη.
- ❖ Σε περίπτωση λανθασμένης απόδοσης μίας από τις δύο λέξεις στη συνεκφορά, αφαιρείται 0,25 μονάδα.
- ❖ Για κάθε προσθήκη λέξης αφαιρείται 0,25 μονάδα.

I.	MON.
Timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum,	5x0,5=2,5
qui Germānos incredibili virtūte esse praedicābant.	6x0,5=3
Alius aliā de causā discedere cupiēbat.	5x0,5=2,5
Nonnulli pudōre adducti remanēbant.	4x0,5=2
Hi lacrimas tenēre non poterant;	5x0,5=2,5
abditi in tabernaculis cum familiaribus periculum miserabantur. (Λατινικά Λυκείου, XVII – ελαφρά διασκευή)	5x0,5=2,5
ΣΥΝΟΛΟ	15

II.	MON.
Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur	7x0,5=3,5
et ipse de viā fessus ibi dormivisse.	6x0,5=3
Tum Cacus boves quosdam in speluncam traxit aversos.	7x0,5=3,5
Ubi Hercules gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad speluncam .	10x0,5=5
Sed bovom mugītus Herculem convertit.	5x0,5=2,5
Tum Cacus Herculis clavā interficitur. (Λατινικά Λυκείου, XVIII – ελαφρά διασκευή)	5x0,5=2,5
ΣΥΝΟΛΟ	20

1. α) Δίνονται δύο ελληνικές λέξεις. Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε μία (1) λατινική λέξη, με την οποία συνδέεται ετυμολογικά καθεμιά από αυτές.

	Ελληνική λέξη	Λατινική λέξη
i.	ταβέρνα	tabernaculis
ii.	μιζέρια	miserabantur

1 μον. για κάθε ορθή απάντηση
(Μονάδες 2)

- β) Δίνονται δύο (2) τριάδες λέξεων από τα Αγγλικά, Γαλλικά και Ιταλικά. Να γράψετε το ουσιαστικό των Λατινικών, με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα, στην ονομαστική ενικού.

	ΑΓΓΛΙΚΑ	ΓΑΛΛΙΚΑ	ΙΤΑΛΙΚΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΑ
i.	voice	voix	voce	vox
ii.	bovine	boeuf	bue	bos

1 μον. για κάθε ορθή απάντηση
(Μονάδες 2)

2. Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ (επισημαίνονται με πλάγια γραφή στα κείμενα) με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισεύουν τρεις (3) επιλογές.

A΄	B΄
a. <i>vocibus</i>	1. ονομαστική ενικού
b. <i>incredibili</i>	2. γενική ενικού
c. <i>adducti</i>	3. δοτική ενικού
d. <i>boves</i>	4. αιτιατική ενικού
e. <i>partem</i>	5. αφαιρετική ενικού
f. <i>mugītus</i>	6. ονομαστική πληθυντικού
	7. γενική πληθυντικού
	8. αιτιατική πληθυντικού
	9. αφαιρετική πληθυντικού

a - 9	b - 5	c - 6	d - 8	e - 4	f - 1

0,5 μον. για κάθε ορθή απάντηση
(Μονάδες 3)

3. Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των πιο κάτω όρων, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση.

Germanos	Υποκείμενο [0,5] του απαρέμφατου <i>esse</i> [0,5]
puđore	Αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου (εσωτερικό αναγκαστικό αίτιο) [0,5] στο <i>adducti</i> [0,5]
cum familiaribus	Εμπρόθετος προσδιορισμός [0,5] της συνοδείας [0,5]
fluvium	Παράθεση [0,5] στο <i>Tiberim</i> [0,5]
refecisse	Ειδικό απαρέμφατο [0,5], αντικείμενο του ρήματος <i>fertur</i> [0,5]
Cacus	Υποκείμενο [0,5] του ρήματος <i>traxit</i> [0,5]
gregem	Αντικείμενο [0,5] του ρήματος <i>aspexit</i> [0,5]
bovm	Γενική υποκειμενική [0,5] στο <i>mugitus</i> [0,5]

Σημείωση για το cum familiaribus:

Ο όρος «εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας» δεν περιλαμβάνεται στους ΔΕ/ΔΕ. Αν, ωστόσο, δοθεί ως απάντηση, αυτή θα πρέπει να γίνει αποδεκτή.

(Μονάδες 8)

4. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να τηρηθεί το γένος σύμφωνα με το κείμενο.

occupavit	στο γ' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα και παρατατικού στην παθητική φωνή	• occupatur • occupabatur
cupiēbat	στο γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρακειμένου και υπερσυντέλικου στην ίδια φωνή	• cupi(v)erunt/-ēre • cupi(v)erant
remanēbant	στο β' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή	• remanes • remanebis
miserabantur	στο β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρακειμένου και στο α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής υπερσυντέλικου στην ίδια φωνή	• miserati estis • miserati eramus
dormivisse	στο α' πρόσωπο ενικού οριστικής υπερσυντέλικου και συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή	• dormiveram • dormivero
traxit	στο απαρέμφατο ενεστώτα και στο απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή	• trahere • traxisse

1 μον. για κάθε ορθή απάντηση
(Μονάδες 12)

5. Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους των πιο κάτω προτάσεων στον αντίθετο αριθμό.

Ea res magnam spem homini dedit.
Eae res magnas spes hominibus dederunt/-ēre.
Pastores cum servis vestigia quaedam boum viderant.
Pastor cum servo vestigium quoddam bovis viderat.

0,5 μον. για κάθε ορθή λέξη
(Μονάδες 6)

6. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο της λέξης που βρίσκεται στην παρένθεση. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο τους ζητούμενους τύπους.

- i. **studium**
- ii. **eandem – sollicitissimus**
- iii. **loco**
- iv. **legatum / capi**

1 μον. για κάθε ορθή λέξη
(Μονάδες 6)

7. Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το γραμματικό/συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

i.	Magna fuga fiunt.	Σφάλμα: fiunt [0,5] Διόρθωση: fit [0,5]
ii.	Numerus maximus milites appropinquavit.	Σφάλμα: milites [0,5] Διόρθωση: militum [0,5]

(Μονάδες 2)

8. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα.

i.	Bellum a populo Germano geretur.	Populus [0,5] Germanus [0,5] bellum [0,5] geret. [0,5]
ii.	Octavianus filiam de homine interrogavit.	Filia [0,5] ab Octaviano [0,5] de homine [0,5] interrogata est. [0,5]

(Μονάδες 4)

9. Να υποδείξετε πού πρέπει να τονιστούν οι λέξεις που ακολουθούν (από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση) και να αιτιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

i. miserabantur (Κείμενο I)	Τονίζεται η παραλήγουσα [0,5], διότι είναι (θέσει) μακρά (ακολουθούν δύο σύμφωνα) [0,5]
ii. fluvium (Κείμενο II)	Τονίζεται η προπαραλήγουσα [0,5], διότι η παραλήγουσα είναι βραχύχρονη (φωνήεν προ φωνήεντος) [0,5]

(Μονάδες 2)

10. Αφού μελετήσετε το πρώτο προς μετάφραση κείμενο, που παρουσιάζει τη συμπεριφορά των Ρωμαίων προτού πολεμήσουν με τους Γερμανούς:

- α. να γράψετε έναν (1) χαρακτηρισμό για τους Ρωμαίους και
β. να ερμηνεύσετε τη συμπεριφορά τους

Οι Ρωμαίοι χαρακτηρίζονται ως:

- τρομαγμένοι, φοβισμένοι
- δειλοί
- παρασύρονται από διαδόσεις

[1 χαρακτηρισμός X 1μ.]

Η συμπεριφορά τους αυτή οφείλεται:

- στις διαδόσεις που υπήρχαν για τους Γερμανούς εξαιτίας της σωματικής τους διάπλασης και της ανδρείας τους
- στον φόβο μπροστά στο άγνωστο / εξαιτίας της άγνοιας

[1 ερμηνεία X 1μ.]

Γίνεται δεκτή και οποιαδήποτε άλλη ορθά τεκμηριωμένη απάντηση.

(Μονάδες 2)

11. Να μεταφράσετε το αδίδακτο κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Post bellum ultimum contra Germanos, principes civitatum Germaniae* cum equitatu ad Caesarem venerunt. Exercitus Romanus urbibus multis illorum occurrerat. Magnus timor animos Germanorum concussit, qui solliciti erant. Nam illi Romanos terram suam occupavisse arbitrabantur.

* Germania -ae = η Γερμανία

Μετά τον τελευταίο πόλεμο εναντίον των Γερμανών, οι ηγεμόνες των πολιτειών της Γερμανίας ήρθαν στον Καίσαρα με το ιππικό. Ο ρωμαϊκός στρατός είχε επιτεθεί σε πολλές πόλεις εκείνων. Μεγάλος φόβος συντάραξε τις ψυχές των Γερμανών, οι οποίοι ήταν ταραγμένοι/είχαν ταραχτεί/ταράχτηκαν. Διότι εκείνοι νόμιζαν ότι οι Ρωμαίοι κατέλαβαν τη γη τους.

Σημείωση: Οι υπογραμμισμένες συνεκφορές λέξεων αξιολογούνται ως μία λέξη.

0,25 για κάθε ορθή λέξη x 32 λέξεις
(Μονάδες 8)

12. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Οι έμποροι παρέδιδαν κρασί, όταν ξαφνικά ο έμπειρος αρχηγός τους σκοτώθηκε από τους εχθρούς. Τότε πολλοί διασκορπίστηκαν μπροστά από το στρατόπεδο.

Mercatores vinum tradebant/dedebant/referebant/dabant, cum¹ repente dux peritus eorum/suus a hostibus occisus est/ interfectus est/ deletus est.² Tum multi pro castris discesserunt/-ēre.

0,5 μον. για κάθε ορθή λέξη x 16 λέξεις

Σημειώσεις:

1. Βλ. *Λατινικά Λυκείου*, τεύχος Α΄, Μάθ. 14, Π4, σελ. 112
2. Οι υπογραμμισμένες συνεκφορές λέξεων αξιολογούνται ως μία λέξη.

(Μονάδες 8)

-ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ –